

1. Az ókori római történelem kiemelkedő személyiségei (elemenként 0,5 pont)

Személy	Julius Caesar	Gnaeus Pompeius	Lucius Cornelius Sulla	Caius Gracchus	Caius Octavianus	Tiberius Gracchus
Forrás	A.	F.	B.	C.	D.	E.

- a.) Mi volt a legfőbb különbség az A. és a D. forrásban megjelölt személyek politikai módszerei között?

Az A. forrásban jelölt politikussal (Caesarral) ellentétben a D. forrás személye (Octavianus/Augustus) látszólag tiszteletben tartotta a köztársasági hagyományokat / nem vette fel a dictatori tisztséget. Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható. (0,5 pont)

- b.) A néptribunusok melyik jogára utal az E. jelölésű forrás félkövérrel kiemelt része?

A vétójogra. (0,5 pont)

2. Középkori szerzetesség (forrásonként 0,5 pont)

	Bencés	Karthauzi	Domonkos	Ferences	Pálos	Jezsuita	Templomos lovagrend
A forrás betűjele	B	A	C	D	F	E	

3. Honfoglaló magyarság

- a.) Kazárok (0,5 pont)

- b.) Kettős fejedelemség (0,5 pont)

Lényege, hogy a hatalomgyakorlás két személy között oszlik meg: a vallási, szakrális vezető a kende/kündü, a katonai vezető a gyula (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!) (0,5 pont)

- c.) sámánizmus/pogányság (0,5 pont)

- d.) (Minden helyes sorszámért 0,5 pont)

	Kárpát-medence	Levédia	Baskíria	Etelköz
Sorszám	4	2	1	3

4. Reformáció

- a.) elemenként 0,5 pont

A: antitrinitárius/unitárius

B: lutheránus/evangélikus

C: kálvinista/református

D: anabaptista

- b.) A fejedelmek/földesurak (az augsburgi vallásbéke értelmében) maguk választhatják meg a felekezetüket, az alattvalóiknak ezt kell követni (Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!) (1 pont)

c.) elemenként 0,5 pont

Megjelölni: A reneszánsz korstílus megjelenése; A gyónás eltörlése

5. A három részre szakadt Magyarország.

a.) **Csökkenés oka:** tizenötéves háború, török kiűzése, Rákóczi szabadságharc (elfogadható még: várháborúk, felszabadító háborúk, török jelenlét, pestis) (legalább kettő ok - 1 pont)

Növekedés oka: spontán betelepülés, szervezett telepítés (elfogadható még: háborút lezáró békés időszak) (1 pont)

b.) **Kiviteli cikk:** szürke marha (szarvasmarha) (0,5 pont)

Indok: Az alföld elpusztásodott, ráadásul itt folyamatos háborús veszély volt – érdemes volt átállni a rideg állattartásra, mert a lepusztult tájakon is elélt a marha, és a veszély elől is el lehetett hajtani (1 pont)

c.) 2. állítás az **igaz** (1 pont)

d.) sorrendben, fentről lefelé: katolikus, református/kálvinista, görögkeleti/ortodox, evangélikus/lutheránus (0-1 helyes: 0 pont, 2-3 helyes: 0,5 pont, 4 helyes: 1 pont)

e.) sorrendben: Torda, Debrecen, Nagyszombat (elemenként 0,5 pont)

6. Az ipari forradalmak (elemenként 0,5 pont)

Állítás	Igaz	Hamis
A világ népessége 1900-ban kevesebb volt, mint 2 milliárd.	x	
A világ egy főre jutó GDP-je a II. ipari forradalom végére meghaladta a 2000 \$-t.		x
A világ népessége az II. világháború alatt is növekedett.	x	
1760 és az I. világháború között a várható élettartam 15 évet nőtt.		x

Folyamat	I. ipari forradalom	II. ipari forradalom	Mindkettő	Egyik sem
A szállítási/utazási idő csökkenése			x	
Kialakulnak a nagyvállalati együttműködés különböző formái (pl. kartell, tröszt)		x		
Létrejönnek a munkások körülményeinek javítását célzó szocialista mozgalmak	x			
Urbanizáció			x	

7. A XVIII. századi Magyar Királyság (elemenként 1 pont)

Magyar (Királyi) Kamara

Helytartótanács

Királyi (Ítéző) Tábla

a.) Jelentős autonómiával rendelkezett, az államhatalmat helyi szinten a rendek a vármegyéken keresztül a kezükben tudták tartani, többek között az adók összegyűjtését és a bíraskodást is irányították.

(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!) (1 pont)

- b.) A vármegyék közgyűlésén minden az országgyűlésen tárgyalandó témát előre átbeszéltek, és meghatározták a választott követek számára, hogy mit kell képviselniük, amelytől ők nem térhettek el.
(*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (1 pont)

8. I. Napóleon hadjáratai

- a.) **Fogalom és jelentés:** Kontinentális zárlat. Az európai államok Nagy-Britanniával folytatott kereskedelmét korlátozta. (*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (0,5 pont)

Napóleon célja: A legnagyobb ellenfelét, Nagy Britanniát így akarta gazdaságilag térdre kényszeríteni. (*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (0,5 pont)

- b.) **Trafalgari tengeri ütközet bekarikázása** – A vereség után vált nyilvánvalóvá, hogy Napóleon nem indíthat inváziót az Egyesült Királyság ellen, ezért próbálkozott a zárlattal gazdasági úton megtörni a briteket. (*Más megfogalmazás is elfogadható!*)

VAGY!

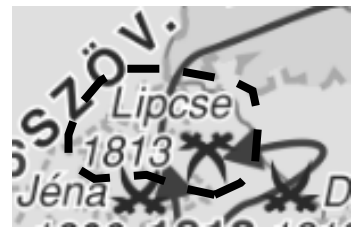
1812-es oroszországi hadjárat bekarikázása – A zárlat megszegése miatt indított büntetőhadjárat volt (*Más megfogalmazás is elfogadható!*)

(Bármelyik alternatíva esetén 0,5 pont a helyes karikázásért és 0,5 pont az indoklásért)

- c.) (elemenként 0,5 pont)

Beírandó: Kutuzov (tábornok); sikertelen; sikertelen (*Szinonima, vagy más szó, amivel az állítás Igaz/Hamis marad, elfogadható!*)

- d.) A Lipcse felirat, az 1813 évszám és a vesztes csataszimbólum legyen benne (ld. kép)! (*Ha egyértelmű, hogy nem a többire gondolt, elfogadható!*) (0,5 pont)

9. Dualizmus kori építészet

Neoreneszánsz: Szent István Bazilika

Szecesszió: Iparművészeti Múzeum

Klasszicizmus: Nemzeti Múzeum

Eklektika/Kevert: Parlament

10. A Horthy-korszak kulturális élete

- a.) revizionizmus, (Trianon) revízió(ja) (*elfogadható még: irredentizmus*) (0,5 pont)
- b.) A második forrás egy erőszakos revízió képét vetíti előre, míg Klebelsberg szellemi téren kerekedne felül a szomszédnépeken (*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (1 pont). Ez utóbbi a **kultúrfölény** elmélete. (0,5 pont)
- c.) Magyarország katonai erejét leépítették, egyenként is nagyobb volt a szomszédok hadereje, ráadásul kisantant néven katonai szövetségre léptek egymással. (*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (1 pont)
- d.) Leventemozgalom (0,5 pont) A fiatalokat már korán elkezdték hazafias neveléssel katonai ismeretekre tanítani, egy lehetséges későbbi határháború esetére. (*Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!*) (0,5 pont)

11. Az imperializmus kora

- a.) **Rövid:** „Amerika az amerikaiaké” (0,5 pont)

Kifejtés: Az elv szerint az amerikai kontinens jog szerint az Egyesült Államok befolyási övezetébe tartozik, ezért az európai államok gyarmatosító törekvései ebben a térségben agresszív cselekedetnek minősülnek, és az USA intervencióját vonják maguk után. *(Más, hasonló tartalmú válasz is elfogadható!)* (1 pont)

b.) Spanyolország (0,5 pont)

c.) A spanyolok a lakók leigázására, a terület katonai és közigazgatási irányítására és teljes kizsákmányolására törekedtek, az USA nem akarta meghódítani a területet, csak a gazdasági befolyás növelését, a szabad kereskedelem elérését tűzte ki célul (1 pont)

d.) Konfliktus gyarmattartó-gyarmattartó között: fashodai incidens, Berlin-Bagdad vasút incidens

Konfliktus gyarmattartó-gyarmatterület között: szipojfelkelés, ópiumháborúk

12. Magyar bankrendszer (elemenként 0,5 pont)

Helyes válaszok (sorrendben): jegybank, monetáris politika, egyszintű, kétszintű, központi, kereskedelmi

- 13. A következő feladat a középkori francia és angol rendi államhoz kapcsolódik.**
Mutassa be a források és a saját ismeretei alapján a két ország rendi gyűléseinek sajátosságait!
(rövid esszé)

Műveletek és tartalmak		Pont					
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a francia és angol rendiség legfontosabb jellemzőit mutatja be, kitérve azok legfontosabb eltéréseire. A vizsgázó a saját tudását és a forrásokat felhasználva mutatja be a témát.	0–2					
		0	1	2			
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–2					
	T Rögzíti, hogy a középkori, XIII.-XIV. századi Angliáról és Francia Királyságról van szó. Rögzíti ezen túl a legfontosabb események dátumait: az első angol rendi gyűlés: 1295; az első francia rendi gyűlés: 1302.	0	1	2			
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–4					
	K1 Szakszerűen alkalmazza az alábbi történelmi és általános fogalmakat: rendiség, rendi monarchia, király, hűbériség, nemes, parlament, hűbéri lánc, egykamarás, kétkamarás, rendi gyűlés, képviselő, polgárság, stb.	0	1	2			
	K2 A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2			
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6					
	F1 Rögzíti, hogy a francia rendi gyűlés egykamarás, de a három rend tagjai külön üléseznek, és megállapítja, hogy a főpapság és a főnemesség személyre szóló meghívót kapott, míg a városok követeit a király, vagy a városi tanács jelölte ki.	Rögzítés					
		0	1				
				Megállapítás			
	0	1	2				
	F2 Rögzíti, hogy az angol rendi gyűlés kétkamarás, és ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy a Felsőházban (House of Lords) személyesen jelent meg a főnemesség és a főpapság, míg az Alsóház (House of Commons) gyűlésein képviselői alapon a köznemesség és a városok küldöttei vehettek részt.	Rögzítés					
0		1					
			Megállapítás				
0	1	2					
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó bemutatja a két rendi monarchia sajátosságait	0–6					
	E1 Rögzíti, hogy a 13. század során mindkét ország nemesi körében megjelent a szándék a királyi hatalom korlátozására, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl: folyamatosan igyekeztek engedményekre kényszeríteni a királyokat, akik egy idő után rájöttek, hogy céljaik megvalósítása érdekében szükségük van a nemesség támogatására, ezért összehívták a rendi gyűlést).	Rögzítés					
		0	1				
					Megállapítás		
0	1	2					

<p>E2 Rögzíti a két rendiség legfontosabb hasonlóságait és eltéréseit. Pl. megállapítja, hogy mindkét ország esetében a főnemesek és főpapok személyesen vehettek részt az országgyűlésen, míg a többi csoport képviselők útján volt jelen. Emellett megállapítja, hogy az angol rendi gyűlés kettő, míg a francia egy kamarás volt, és a franciában az angoltól eltérően a kialakuló polgárság külön rendet alkotott (más, hasonló megállapítások is elfogadhatók).</p>	Rögzítés		
	0	1	
	Megállapítás		
	0	1	2
<p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i></p>			
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			20
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			10

- 14. A feladat az Amerikai Egyesült Államok alkotmányához kapcsolódik. Mutassa be a forrás és saját ismeretei segítségével, hogy mely felvilágosodáshoz kapcsolódó elvek jelennek meg az alkotmányban! Térjen ki ezen elvek gyakorlati alkalmazására is!** *(rövid esszé)*

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó bemutatja és értelmezi az amerikai alkotmányban fellelhető felvilágosult eszméket. A források felhasználásával és saját ismeretei segítségével lényegi összefüggéseket tár fel.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	<p>A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, valamint az elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.</p> <p>T Rögzíti, hogy a 13, az Atlanti-partvidéken elhelyezkedő gyarmaton a philadelphiai kongresszus 1787-ben fogadta el az amerikai alkotmányt, amely 1789-ben lépett életbe.</p>	0–2		
		0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét, szaknyelvi fogalmakat.	0–4		
	K1 Szakszerűen használja a témához kapcsolódó általános és konkrét történelmi fogalmakat (pl. alkotmány, demokrácia, állam, szövetség, hatalmi ágak, felvilágosodás, fékek és ellensúlyok, népszuverenitás stb.)	0	1	2
	K2 A kifejtés mondatokból áll, a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó beépíti a válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.	0–6		
	F1 Rögzíti a három kör alapján, hogy a hatalmi ágak szétválasztása megvalósult. Megállapítja, hogy ez az elmélet Montesquieu-től származik és bemutatja, hogy az egyes ágakhoz milyen szervek tartoznak (végrehajtó hatalom – elnöki hivatal, kormányzati hivatalok stb.), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a diktatúra kialakításának elejét veszi a rendszer).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
0	1	2		

	F2 Rögzíti, hogy a három hatalmi ág egymást felügyeli, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a fékek és ellensúlyok rendszere miatt egyik ág se tud a másik kettő felé kerekedni, hiszen egymást ellenőrzik körkörösen).	Rögzítés 0 1 Megállapítás 0 1 2	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgáló bemutatja a hatalmi ágak tulajdonságait, valamint kitér a fékek és ellensúlyok rendszerére.	0-6	
	E1 Rögzíti, hogy a végrehajtó hatalom csúcsszerve az elnök, ami ötvözi a miniszterelnöki és a köztársasági elnöki funkciót. Megemlíti, hogy az elnök rendkívül széleskörű hatalmát a saját maga által kinevezett miniszterekkel gyakorolja.	Rögzítés 0 1 Megállapítás 0 1 2	
	E2 Rögzíti, hogy a törvényhozó hatalom a Kongresszus, míg a bíraskodási hatalom pedig a Legfelsőbb Bíróságé. Ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az alkotmányban megjelennek a liberalizmus eszméjének főbb gondolatai is, mint pl.: szabadság, tolerancia vagy, hogy a Kongresszus két házból áll: a képviselőházból és a szenátusból, leírja, hogy mit jelent a kétkamarás rendszer.	Rögzítés 0 1 Megállapítás 0 1 2	
	<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>		
	A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		20
	ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		10

15. A feladat a középkori magyar társadalomfejlődéshez kapcsolódik.

Mutassa be a források és ismeretei alapján a magyar társadalom összetételét, a társadalmi rétegek szerepének változását II. András és IV. Béla uralkodása alatt!

(hosszú esszé)

Műveletek és tartalmak		Pont
Feladatmegértés	A vizsgáló alapvetően a II. András és IV. Béla korabeli társadalom felépítését, társadalmi változásokat írja le. Kitér az egyes rétegek szerepére, annak változására a korszakban.	0-2
		0 1 2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgáló a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0-4
	T1 Rögzíti, hogy II. András 1205 és 1235 között uralkodott, és 1222-ben adta ki az Aranybullát; IV. Béla 1235 és 1270 között uralkodott, a tatárjárás pedig 1241-42-ben zajlott.	0 1 2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: megemlíti, hogy a Magyar Királyságot keletről érte a tatár támadás	0 1 2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgáló helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0-6
	K1 Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. állam, társadalom, király, törvény).	0 1 2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket, pl: előjog, nemes, szerviens, jobbágy, báró, nemesi vármegye, várjobbágy, Aranybulla, familiaritás).	0 1 2

	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és következtetéseivel támasztja alá.	0–12		
	F1 Rögzíti, hogy az Aranybulla megerősítette a nemesi kiváltságokat, és meghagyta a nemesség ellenállásának lehetőségét, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nemesség legfontosabb kiváltsága az adómentesség <i>vagy</i> elsősorban a szervienseknek kedvezett <i>vagy</i> az ellenállási záradék megteremtette a későbbi rendi állam alapjait). Kitér IV. Béla 1267-es törvényeire, mellyel megújította az Aranybullát és megerősítette a szerviensek kiváltságait.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	F2 Rögzíti, hogy a kehidai oklevélben megkapják a bíraskodás jogát a szerviensek, és tesz egy lényegi megállapítást ezzel kapcsolatban, pl. ezzel a báróktól való függés csökken <i>vagy</i> segíti a köznemesség renddé szerveződését <i>vagy</i> ekkor teszik le a későbbi nemesi vármegye alapjait. IV. Béla 1243-as oklevele alapján kitér a 13. századi királyok birtokadományozó politikájára.	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	F3 Rögzíti, hogy megkezdődött az egységes jobbágyság kialakulása, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban, pl. bírtak a szabad költözés jogával <i>vagy</i> hasonlított a helyzetük nyugat-európai megfelelőikhez <i>vagy</i> ez azt jelentette, hogy végérvényesen megszűnt a korábbi közsabad státusz, kialakult a feudális társadalmi rend.	Rögzítés		
		0	1	2
		Megállapítás		
	F4 Rögzíti, hogy az Adreanum a szászok kiváltságlevele, és tesz egy érdemi megállapítást, pl. ez a polgárság első megjelenése <i>vagy</i> ezzel megindul a magyar városfejlődés <i>vagy</i> a szászok még sokáig kiváltságos réteget alkotnak Erdélyben.	Rögzítés		
		0	1	
Megállapítás				
F3 Rögzíti, hogy megkezdődött az egységes jobbágyság kialakulása, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban, pl. bírtak a szabad költözés jogával <i>vagy</i> hasonlított a helyzetük nyugat-európai megfelelőikhez <i>vagy</i> ez azt jelentette, hogy végérvényesen megszűnt a korábbi közsabad státusz, kialakult a feudális társadalmi rend.	0	1	2	
	Megállapítás			
	0	1	2	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket.	0–12		
	E1 Rögzíti, hogy András és Béla birtokadományozásai révén a nemességből kiemelkedett egy nagybirtokosi bárói réteg, és tesz egy érdemi megállapítást, pl. a köznemesség rovására terjeszkedtek, igyekeztek őket szolgálatra bírni <i>vagy</i> a legnagyobbak közülük tartományurakká váltak, és a királynál is több birtokuk lehetett <i>vagy</i> a birtokvesztések miatt megszűnt a királyi vármegyék rendszere	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	E2 Rögzíti, hogy a szerviensekből és várjobbágyokból alakult ki a köznemesség, és tesz egy érdemi megállapítást, pl. őket is megillették a nemesi kiváltságok, a teljes korszakban kitartóan harcoltak nemesi előjoguk megőrzéséért <i>vagy</i> a familiaritás rendszerébe épülve fontos szerepük volt a korszakban, ők irányították a bárók hadseregeit, intézték ügyeit, így igazgatták a vármegyét	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	E3 Rögzíti, hogy a korábbi félszabadok, rabszolgák, közrendűek és lecsúszott várjobbágyok alkották a kialakuló jobbágyságot, és tesz egy érdemi megállapítást ezzel	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
	0	1	2	

<p>kapcsolatban, pl. a jobbágy nem tulajdonosa, csak használója volt a jobbágyteleknek, az állam, az egyház és a földesúr felé tartozott szolgáltatásokkal, vagy az úriszék során földesura bíraskodott felette vagy a tatárjárás után megcsappant személyi állomány miatt sokszor kedvezményekkel próbálták őket csábítani, így indult el az egységes jobbágyság kialakulása vagy legfontosabb joguk a szabad költözés és a telek örökíthetősége.</p> <p>E4 Rögzíti, hogy egyéb kollektív kiváltságokkal rendelkező rétegek is voltak az országban, és érdemi megállapítást tesz ezzel kapcsolatban, pl. a jászok, kunok IV. Béla hívására érkeztek, így próbálta pótolni az embervesztést vagy a nyugatról érkező vendégek (hospesek) fejlett társadalmi és gazdasági ismereteket hoztak be az országba vagy ekkor indult meg a középkori magyar városfejlődés, ezt Béla várépítési politikája is segítette vagy a betelepülők egy-két évszázad alatt beolvadtak a magyarságba.</p>	Megállapítás		
	0	1	2
	Rögzítés		
	0	1	2
Megállapítás			
0	1	2	
<p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i></p>			
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			36
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			18

16. A feladat a reformkori ellenzék politikájához kapcsolódik.

Mutassa be és hasonlítsa össze a források és ismeretei alapján a különböző reformkori ellenzéki csoportok álláspontját a magyar nyelv ugye, a jobbágykérdés és a magyar-osztrák közjogi viszonyra vonatkozóan! Térjen ki arra is, hogyan oldódtak meg ezek a kérdések a reformkor során!

(hosszú esszé)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a reformkori ellenzéki csoportok különböző céljait és törekvéseit mutatja be. Válaszában kitér ezen törekvések sikerességére is.	0–2		
	A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket von le és fogalmaz meg.	0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–4		
	T1 A vizsgázó tisztában van a reformkor időbeli behatárolásával (1825/30-48). Megemlíthet néhány fontosabb országgyűlést (1825-1827, 1839-1840, 1844, 1847-1848), és rögzíti az Ellenzéki Nyilatkozat kiadásának dátumát (1847).	0	1	2
	T2 Rögzíti az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: megemlíti, hogy a Magyar Királyság a Habsburg Birodalom kötelékeibe tartozott, Közép-Európában.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja a témához kapcsolódó általános fogalmakat (pl. ellenzék, reform, országgyűlés, párt, sajtó, nemzetiség, liberális, konzervatív).	0	1	2

	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket, (diéta, önkéntes/kötelező örökváltság, úrbéri viszonyok, érdekegyesítés, közjogi viszony, államnyelv)	0	1	2	
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2	
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával és következtetéseivel támasztja alá.	0–12			
	F1 Rögzíti, hogy a magyar nyelv ügyében minden ellenzéki csoport egyetértett, és megállapítja, hogy az 1844-es országgyűlésen államnyelvvé tették, ezzel a kérdés – a reformkorban egyedülként – teljesen megoldódott <i>vagy</i> a közös nyelv a polgárosodás folyamatának egyik fontos alapja volt.	Rögzítés			
		0	1		
	Megállapítás				
	0	1	2		
	F2 Rögzíti, hogy a centralisták a népképviselőten alapuló, erős (centralizált) állam pártján álltak, és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a francia polgári államot tekintették mintának <i>vagy</i> ezzel elvetették a vármegye rendszer létjogosultságát <i>vagy</i> csak szűk táborral rendelkeztek <i>vagy</i> az Ausztriához fűződő közjogi viszony számukra másodlagos volt).	Rögzítés			
		0	1		
	Megállapítás				
	0	1	2		
	F3 Rögzíti, hogy az újkonzervatívok/fontolva haladók óvatos reformok mellett alapvetően az erős rendi állam pártján álltak, és megállapítja, hogy elutasították a kötelező örökváltság gondolatát, mondván ez csődbe juttatja a nemességet.	Rögzítés			
		0	1	2	
		Megállapítás			
		0	1	2	
	F4 Rögzíti, hogy az 1847-ben kiadott Ellenzéki Nyilatkozat a liberális nemesség programját tartalmazza, és megállapít néhány konkrét tartalmi elemet (pl. közteherviselés, népképviselő, törvény előtti egyenlőség, kötelező örökváltság).	Rögzítés			
0		1			
Megállapítás					
0		1	2		
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket.	0–12			
	E1 Rögzíti, hogy a reformkorban négy nagyobb ellenzéki csoportosulás (fontolva haladók, centralisták, liberális nemesség, „Fiatal Magyarország”) jött létre, és megállapítja, hogy ezek a mérsékelttől a radikális irányzatig terjednek <i>vagy</i> két tényleges párt jött létre (Konzervatív Párt, Ellenzéki Kör).	Rögzítés			
		0	1		
	Megállapítás				
	0	1	2		
	E2 Rögzíti, hogy jobbágykérdésben a centralisták a liberálisok oldalán álltak (kötelező örökváltság állami kárpótlással), míg a „Fiatal Magyarország” a kárpótlás nélküli felszabadítást javasolta, és megállapítja, hogy a korszakban csak az önkéntes örökváltságot vezették be (1839–40 egy.), de az sem járt sikerrel <i>vagy</i> a kötelező örökváltságot az áprilisi törvényekben vezeték majd be, azonban a kárpótlás késése miatt így is sok nemes tönkremegy.	Rögzítés			
		0	1		
Megállapítás					
0	1	2			
E3 Rögzíti, hogy az osztrák-magyar közjogi viszony kapcsán a konzervatívok nem kívántak változást, a liberálisok	Rögzítés				

	perszonálunióhoz közelítő kapcsolatot, míg a Fialtal Magyarország mozgalom független Magyarországot kívánt, és megállapítja, hogy a reformkorban ez meddő vita maradt vagy a közjogi viszonyokat csak az áprilisi törvények és a Habsburgok trónfosztása módosítja majd rövid időre.	0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	E4 Rögzíti, hogy bár a reformkor kérdéseiből kevés oldódott meg ténylegesen, az ország elindult a polgárosodás útján, és megállapítja, hogy ezt majd az áprilisi törvények fejezik be, ahol nagyrészt az Ellenzéki Nyilatkozat tartalma valósult meg vagy ennek ellenére komoly gyakorlati eredményeket mutatott fel az ország a korszakban.	Rögzítés		
		0	1	
Megállapítás				
		0	1	2
<i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		36		
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		18		

17. A feladat Anglia gazdaságtörténetével kapcsolatos.

Mutassa be a források és ismeretei segítségével az angol gazdaság szerkezetváltozását a felfedezések korától a XIX. század második feléig!

(komplex esszé)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó az angol gazdasági szerkezet változásaira, az ezeket alakító tényezőkre vonatkozóan elemzi az adatokat, és következtetéseket von le belőlük. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6		
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: az újkor Amerika felfedezésével 1492-ben kezdődött meg, és nagyjából ekkor kezdődtek meg a bekerítések is Angliában. Az első ipari forradalom a XVII. század első felében indult meg Angliában, a második a XIX. század közepén.	0	1	2
	T2 Azonosítja az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: Amerika felfedezéséből főként Spanyolország és Portugália került ki győztesen, ám a későbbi centrumváltásnak köszönhetően Európa gazdasági központja áthelyeződött az Atlanti-óceán térségébe (Franciaország, Anglia, Hollandia). Az így felvirágzó Angliában bontakozott ki az ipari forradalom.	0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: pl. ipari fellendülés, földrajzi felfedezés, ipari forradalom, manufaktúra, tőke, gyár, gyapjú, textilipar, bér munkás.	0	1	2

	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket: pl. bekerítések, centrumváltás, tőkés átalakulás, profitorientált gazdaság, tagosítás, céhes ipar, szénenergia, gőzgép.	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, következtetéseivel támasztja alá. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15		
	F1 Rögzíti, hogy a nagy földrajzi felfedezések hatására létrejött a világkereskedelem, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a gyarmatokról Anglia rengeteg alapanyagot tudott olcsón behozni, illetve ezek felvevőpiacot is jelentettek, így Anglia óriási gyarmatbirodalma kiépítésével stabil háttérrel teremtett saját gazdaságának).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F2 Rögzíti, hogy a gyapjútermelés biztosítására a nagybirtokosok az addig szabad területeket bekerítették, és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. ez a föld nélkül maradt jobbágyság felszámolásához, ipari termelésbe való betagozódásához vezetett <i>vagy</i> a tagosítással megszűnt a nyomáskényszer, így a jövedelmezőbb jöszágok termelésére állhattak rá).	Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
	F3 Rögzíti, hogy a céheket elkezdtek felváltani a gyengébb minőséget, azonban sokkal nagyobb volumenben termelő manufaktúrák, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt a munkafolyamat részekre bontásának köszönhetően <i>vagy</i> gyarmatosítás során megjelenő új felvevőpiacok nagyobb mennyiség előállítását tették indokolttá, <i>vagy</i> a földjüket vesztett parasztok sokan bérmunkásként a manufaktúrákba álltak be, ahol nagy számban megkezdődött a tömegtermelés).	Rögzítés		
0		1	2	
Megállapítás				
	0	1	2	
F4 Rögzíti, hogy az ipari forradalomban kulcsszerepet játszott James Watt találmánya, a gőzgép, és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban, pl. az új energiaforrás, a szén nagy mennyiségben volt jelen Angliában <i>vagy</i> az egyenes mozgást forgómozgássá alakította, így lehetővé tette gépek meghajtására.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
F5 Rögzíti, hogy az ipari forradalom során a vasút húzóágazattá válik, és tesz egy megállapítást ezzel kapcsolatban, pl. Anglia élen járt vasúthálózatának bővítésében, <i>vagy</i> az első gőzmozdonyt Stephenson állította pályára, 1825-ben.	Rögzítés			
	0	1		
	Megállapítás			
	0	1	2	
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és	A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az angol gazdasági szerkezetváltást alakító tényezőket. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15		

- 18. A feladat a Magyar Királyság területén élő nemzetiségekhez kapcsolódik. Mutassa be és hasonlítsa össze a források és ismeretei segítségével az osztrák udvar és a magyar politikai vezetőréteg álláspontját a nemzetiségekhez kapcsolódóan, Mária Terézia uralkodásától az I. világháborúig! Térjen ki a különböző nemzetiségek közötti eltérő bánásmódra és annak okaira!**

(komplex esszé)

Műveletek és tartalmak		Pont		
Feladatmegértés	A vizsgázó a nemzetiségi kérdést a magyar vezető réteg és az osztrák udvar szemszögéből vizsgálja. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel, a vizsgázó az állításait a források és saját ismeretei alapján logikusan és szakszerűen támasztja alá.	0–2		
		0	1	2
Tájékozódás térben és időben	A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi, és a térbeli és időbeli elhelyezéssel alátámasztja a téma kifejtését.	0–6		
	T1 Azonosítja az elemzendő események, jelenségek korát: Mária Terézia korától, 1740-től az I. világháborúig (1914-ig) mutatja be a nemzetiségek helyzetét. Rögzíti a reformkor dátumát (1825/30-1848), elhatárolja az új abszolutizmus korszakát (1849-1867), és a dualizmus korát (1867-1914).	0	1	2
	T2 Azonosítja az elemzendő események és jelenségek térbeli vonatkozásait: a török kiűzése után a Magyar Királyság egész területe az Osztrák Birodalom részét alkotta. Rögzíti, hogy a 18. század folyamán, mely nemzetiségek települtek be az ország mely területeire.	0	1	2
	T3 Helyesen értékeli a téma tér- és időbeli vonatkozásait.	0	1	2
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	A vizsgázó helyesen használja a témához kapcsolódó általános, illetve konkrét fogalmakat.	0–6		
	K1 Használja az alábbi általános fogalmakat: pl. állam, betelepítés, bevándorlás, uralkodó, király, törvény.	0	1	2
	K2 Használja a témához tartozó konkrét szakkifejezéseket (pl. nemzetiség, nacionalizmus, identitás, nyelvújítás, népképviselő, forradalom, szabadságharc kiegyezés, újabszolutizmus).	0	1	2
	K3 A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0	1	2
Ismeretszerzés, a források használata	A vizsgázó a forrásokat felhasználja a válaszadáshoz, állításait a források felhasználásával, következtetéseivel támasztja alá. (Öt, egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás).	0–15		
	F1 Rögzíti Tessedik írása alapján, hogy a 18. században nemcsak az osztrák udvar támogatta a betelepítéseket, hanem földesúri kezdeményezésre is telepítettek a Magyar Királyság területére: németeket, tótokat, oláhokat, rácokat. Ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az állam 6 évig adómentességet nyújtott, a földesúr emellett további kedvezményekkel látta el jobbágyait: adókedvezmények, vallásszabadság).	Rögzítés		
		0	1	
	Megállapítás			
	0	1	2	
	F2 Rögzíti Széchenyi írása alapján a reformkorban kialakult véleményt a nemzetiségi kérdésről (pl. a magyar politikusok	Rögzítés		
0		1		

	nagy része - pl. Kossuth - az egy politikai nemzet álláspontját képviselte), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (a magyar nyelvet és identitást akarták ráerőltetni a nemzetiségekre / a reformkor nemzetiségi kérdésében erősen érezteti magát a nacionalizmus).	Megállapítás	0	1	2
	F3 Rögzít egy releváns megfigyelést a karikatúra alapján a nemzetiségek forradalom utáni helyzetéről (pl. a képen a magyar nemes a nemzetiségek képviselőivel egy rabláncban menetel, a rabokat az osztrák katonák vezetik), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felismeri, hogy a karikatúra az olmtüzi alkotmány hatását akarja ábrázolni).	Rögzítés	0	1	2
	F4 Rögzít egy releváns megfigyelést a karikatúra alapján (pl. a nemzetiségek a forradalom után nem kapták meg a várt függetlenséget) és ezzel lényegi megállapítást tesz (pl. míg a magyaroknak nyílt elnyomással kellett szembenéznük, a nemzetiségek csalódtak az olmtüzi alkotmányban / bár a nemzetiségek a korábbinál előnyösebb helyzetbe kerültek, a gyakorlatban csak kisebb jogokat kaptak).	Megállapítás	0	1	2
	F5 Rögzíti a törvénycikkely alapján, hogy az elemi oktatás hivatalos nyelve a magyar 1883. után, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kiegyezés után a magyar vezető réteg nemzetállam kiépítését tűzte ki célul, törvényeikkel a nemzetiségek asszimilációját támogatták / a kiegyezés után a magyar politika nem támogatta a nemzetiségek törekvéseit).	Rögzítés	0	1	
		Megállapítás	0	1	2
Az eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	A vizsgázó feltárja, elemzi és helyesen értékeli az eseményeket alakító tényezőket. A vizsgázó elemzi és összehasonlítja a nemzetiségek öntudatának és törekvéseinek történelmi körülményeit, okait, következményeit. A történelmi jelenség kapcsán felismeri a különbségeket, s képes a változások nyomán követésére. (Öt egymással összefüggő, a téma logikus kifejtését alátámasztó rögzítés és megállapítás.)	0–15			
	E1 Rögzíti, hogy a 18. század folyamán a Magyar Királyság területén élő lakosság száma több mint megduplázódott, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ebben szerepet játszott a természetes szaporulat, a bevándorlás a peremterületekről, és a betelepítés is / a belső vándorlásoknak köszönhetően a magyar etnikai határ beljebb húzódott, Magyarország soknemzetiségű ország lett), vagy megállapítja, hogy a magyar lakosság arányának csökkenése rengeteg konfliktust generál a későbbiekben.	Rögzítés	0	1	
	E2 Rögzíti, hogy a 19. században Magyarországon is elterjed a nacionalizmus, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nemzetiségek öntudatra ébrednek, megkezdődik a nemzetiségek történelmének felfedezése. A magyar nyelv használatának kérdése bántja a nemzetiségek identitását/ ez feszültséget eredményez a magyar lakosság különböző etnikumai között, mely ellentéteket az osztrák udvar felhasználja saját érdekei megvalósításában, vagy megállapítja, hogy a század végén egyre erőszakosabb lesz a magyar nacionalizmus, például ez mutatkozik meg a Memorandum-per, vagy az 1907-es Lex-Apponyi esetén is).	Megállapítás	0	1	2
		Rögzítés			

	<p>E3 Rögzíti a nemzetiségek szerepkörét az 1848/49-es szabadságharc idején, vagyis azt, hogy az osztrák udvar a nemzetiségeket is felhasználta a szabadságharc leverésében. Ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az uralkodó Magyarországhoz hasonló státuszt ígért a nemzetiségeknek/ az osztrák udvar kihasználta a magyarság és a nemzetiségek között húzódó feszültséget, az ígért jogokat az olmützi alkotmány képviselte a nemzetiségek számára, azonban ez</p> <p>E4 Rögzíti, hogy a szabadságharc után az osztrák udvar nyílt abszolutizmust vezetett be, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az uralkodó központosított egységes birodalom megvalósításában volt érdekelt, így a nemzetiségek nem kaptak nagyobb kiváltságot a Magyar Királyságnál/ az olmützi alkotmány nem hozott minőségi változást a nemzetiségek életében/ a magyar vezető réteg ekkor nem foglalkozott a nemzetiségi kérdéssel), vagy rögzíti, hogy 1868-ban adták ki a nemzetiségi törvényt és ezzel kapcsolatosan megállapítja, hogy ez a nemzetiségi autonómiák felé mutató intézkedés volt.</p> <p>E5 Rögzíti, hogy eltérő kapcsolat figyelhető meg a magyar vezető réteg és a különböző nemzetiségek között. Megállapítja, hogy a többnyire városokban élő németesség és zsidóság könnyebben asszimilálódik, vagy megállapítja, hogy a cigányság esetében erőszakos asszimilációt alkalmaztak.</p>	0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
		Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
		0	1	2
		Rögzítés		
		0	1	
		Megállapítás		
0	1	2		
<p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem (forráshasználat, az eseményeket alakító tényezők) pontozásánál is.</i></p>				
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM			44	
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM			22	